

บรรณานุกรม

- กณิตา ธนเจริญชนภาส และไอรส รักชาติ. (2550). การประเมินผลกระทบของระดับก๊าซโอโซนที่เพิ่มขึ้นในบรรยากาศต่ออัตราผลผลิตและคุณภาพของสารอาหารในถั่วเหลืองพันธุ์พื้นเมืองของประเทศไทย. ใน รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยคณะเกษตรศาสตร์ งบประมาณแผ่นดินปี 50. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กณิตา ธนเจริญชนภาส. (2551). การจำลองระดับโอโซนตามสภาวะการณโลกเพื่อประเมินผลกระทบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงระดับพันธุกรรมของถั่วเหลืองสายพันธุ์ที่แตกต่างกันในประเทศไทย. ใน รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยคณะเกษตรศาสตร์ งบประมาณแผ่นดินปี 51. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2551). สรุปลสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. (2552). สรุปลสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย พ.ศ.2552. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร. (2552). สถานการณ์การผลิตและการตลาดถั่วเหลือง. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- จิรพันธ์ คุ่มบัว. (2552). ผลกระทบจากการเพิ่มขึ้นของโทรโปสเฟียร์โอโซนที่ติดต่อองค์ประกอบผลผลิตและองค์ประกอบทางเคมีบางชนิดในเมล็ดของถั่วเหลืองไทยบางสายพันธุ์. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- เฉลิมพล แซมเพชร. (2542). สรีรวิทยาการผลิตพืชไร่: ความสัมพันธ์ระหว่าง Source และ Sink ในถั่วเหลือง. เชียงใหม่: นพบุรีการพิมพ์.
- ดำเนิน กาละดี และเฉลิมพล แซมเพชร (ผู้บรรยาย). (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใบ มุมใบ น้ำหนักแห้งและผลผลิตต่อต้นในลูกผสมชั่วที่ 1 และ 2 ของถั่วเหลือง. ใน รายงานการประชุมวิชาการถั่วเหลืองแห่งชาติ ครั้งที่ 6 (หน้า 117-121). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ธวัช ดอนสกุล. (2543). ไมโครเทคนิค. กรุงเทพฯ: ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิพนธ์ และกณิตา ดังคณานุรักษ์. (2552). เคมีบรรยากาศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประศาสตร์ เกื้อมณี. (2551). ไมโครเทคนิคทางพืช. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพฤกษศาสตร์

- ประศาสตร์ เกื้อมณี. (2551). ไมโครเทคนิคทางพืช. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพฤกษศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฤทัยรัตน์ โพธิ. (2548). ผลของไอโซนที่มีต่อสรีรวิทยาและผลผลิตของข้าว (*Oryza sativa* L.). วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วิภาพรรณ ชนะภักดิ์, ลิลลี่ กาวีดี๊ะ, มาลี ณ นคร และรังสฤษฎ์ กาวีดี๊ะ. (2553). ลักษณะทางสรีรวิทยาที่สัมพันธ์กับผลผลิตในถั่วเหลืองสายพันธุ์ดี. ใน การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 48. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิริยาภรณ์ บุญทะปัญญา. (2555). ผลกระทบของไอโซนต่อพันธุกรรม สรีรวิทยา และคุณภาพผลผลิตของถั่วเหลือง (*Glycine max* (L.) Merrill) พันธุ์เชียงใหม่ 60 และศรีสำโรง 1. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- วงศ์พันธ์ ลิ้มปเสนีย์, นิตยา มหาผล และธีระ เกรอต. (2543). มลภาวะอากาศ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิณา ชูช่วง. (2552). ผลของก๊าซไอโซนต่อเอนไซม์ไนโตรจีเนสและการตรึงไนโตรเจนตามระยะเวลาการเจริญเติบโตของถั่วพุ่มดำ (*Vigna unguiculata* (L.) Walp). วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สมชาย บุญประดับ. (2543). วัตถุประสงค์สำหรับอุตสาหกรรมเกษตร: พืชตระกูลถั่ว. ใน เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาวัตถุประสงค์อุตสาหกรรม. พิษณุโลก: ภาควิชาอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวลักษณ์ นานะกรังสรรค์. (2548). การตอบสนองทางสรีรวิทยาและชีวเคมีของถั่วพุ่ม *Vigna unguiculata* (L.) Walp ต่อก๊าซไอโซน. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สำนักจัดการคุณภาพอากาศและเสียง. (2554). สรุปข้อมูลคุณภาพอากาศรายเดือน พ.ศ.2539 - 2554. กรุงเทพฯ: กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- อภิพรรณ พุกภักดิ์. (2546). ถั่วเหลือง: พืชทองของไทย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพืชไร่ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิรดี ก. ศรีสุวรรณ. (2551). ผลกระทบของการเพิ่มขึ้นของโทรโปสเฟียร์ไอโซนที่มีต่อองค์ประกอบผลผลิตและคุณภาพของถั่วเหลือง (*Glycine max* (L) Merrill) พันธุ์เชียงใหม่ 60. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

- Abeyratne, V.D.K. and Ileperuma, O.A. (2006). Open-top chamber method to assess the potential visible symptoms on foliage of annual crop plants exposed to ozone. *Ceylon Journal of Science (Biological Sciences)*, 35, 1-7.
- Ainsworth, E.A., Schurr, U. and Walter, A. (2005). *Glycine max* leaflets lack a base-tip gradient in growth rate. *Journal of Plant Research*, 118, 343-346.
- Akimoto, H., Takigawa, M., Niwano, M., Takahashi, M. and Kobayashi, K. (2007). Projection of surface ozone over East Asia in 2020. Japan: Center for Climate System Research, University of Tokyo.
- Ariyaphanphitak, W. (2004). Effects of ground-level ozone on crop productivity in Thailand. Thailand, Phitsanulok, Department of Natural Resources and Environment, Faculty of Agriculture Natural Resources and Environment Naresuan University.
- Ariyaphanphitak, W. (2005). Effects of tropospheric ozone on productivity of selected Thai economic crops. The Joint Graduate School of Energy and Environment, Dissertation in Ph.D. King Mongkut's University of Technology Thonburi, Thonburi.
- Arminana, J.R., Calatayud, V., Cervero, J., Breijo, F.J.C., Ibars, A. and Sanz, M.J. (2004). Effects of ozone on the foliar histology of the mastic plant (*Pistacia lentiscus* L.). *Environmental Pollution*, 132, 321-331.
- Ashmore, M.R. (2005). Assessing the future global impacts of ozone on vegetation. *Plant, Cell and Environment*, 28, 949-964.
- Avnery, S., Mauzerall, D.L., Liu, J. and Horowitz, L.W. (2000). Global crop yield reductions due to surface ozone exposure: 1. year 2000 crop production losses, economic damage, and implications for world hunger. USA: Program in Science Technology and Environmental Policy, Princeton University.
- Bender, J., Weigel, H.J. and Jager, H.J. (1990). Regression analysis to describe yield and metabolic responses of beans (*Phaseolus vulgaris*) to chronic ozone stress. *Angewandte Botanik*, 64, 329-343.

- Bennett, J.P., Rassat, P., Berrang, P. and Karnosky, D.F. (1992). Relationships between leaf anatomy and ozone sensitivity of *Fraxinus pennsylvanica* Marsh and *Prunus serotina* Ehrh. *Environmental and Experimental Botany*, 32, 33–41.
- Board, J.E. and Tan, Q. (1995). Assimilatory capacity effects on soybean yield components and pod number. *Crop Science*, 35, 846-851.
- Board, J.E. and Harville. (1998). Late-planted soybean yield response to reproductive source/sink stress. *Crop Science*, 38, 763-771.
- Boontapanya, V., Rugchati, O. and Thanacharoenchanaphas, K. (2552). Effects of enhanced ozone on leaf performance, seed yield and protein content of soybean (*Glycine max* (L.) Merrill). Phitsanulok: Department of Natural Resources and Environment, Faculty of Agriculture Natural Resources and Environment, Naresuan University.
- Borowiak, K. and Wujeska, A. (2012). Effect of tropospheric ozone on morphological characteristics of *Nicotiana tabacum* L., *Phaseolus vulg aris* L. and *Petunia hybrida* L. in ambient air conditions. *Acta Biologica Hungarica*, 63, 67-80.
- Burkey, O.K., Miller, E.J. and Fiscus, E.L. (2005). Assessment of ambient ozone effects on vegetation using snap bean as a bioindicator species. *Journal of Environmental Quality*, 34, 1081–1086.
- Calatayud, A., Alvarado, J.W. and Barreno, E. (2003). Effect of 2- month ozone exposure in spinach leaves on photosynthesis, antioxidant systems and lipid peroxidation. *Plant Physiology and Biochemistry*, 41, 839–845.
- Cataldo, V. and Wilson, L. (2000). The symmetrical shape of the pillan and pele volcanic plumes on loas a constraint on eruption conditions. *Bulletin of the American Astronomical Society*, 31, 11-64.
- Chameides, W.L. (1989). The chemistry of ozone deposition to plant-leaves role of ascorbic-acid. *Environmental Science and Technology*, 23, 595-600.

- Chappelkaa, A.H., Neufeldeb, H.S., Davisonc, A.W., Somersa, G.L. and Renfrod, J.R. (2003). Ozone injury on cut leaf coneflower (*Rudbeckia laciniata*) and crown-beard (*Verbesina occidentalis*) in Great Smoky Mountains National Park. *Environmental Pollution*, 125, 53–59.
- Coulston, J. W., Smith, G.C. and Smith, W.D. (2002). Regional Assessment of ozone sensitive tree species using bioindicator plants. *Environmental Monitoring and Assessment*, 83, 113–127.
- Craker, L.E. (1971). Postharvest color promotion in cranberry with ethylene. *Hort Science*, 6, 137-139.
- Crous, K. Y., Vandermeiren, K. and Ceulemans, R. (2006). Physiological responses to cumulative ozone uptake in two white clover (*Trifolium repens* L. cv. Regal) clones with different ozone sensitivity. *Environmental and Experimental Botany*, 58, 169–179.
- Darrall, N.M. (1989). The effect of air pollutants on physiological processes in plants. *Plant, Cell and Environment*, 12, 1-30.
- Dentener, F., Stevenson, D., Cofala, J., Mechler, R., Amann, M., Bergamaschi, P., et al. (2005). The impact of air pollutants and methane emission controls on tropospheric ozone and radiative forcing: CTM calculations for the period 1990–2030. *Atmospheric Chemistry and Physics*, 5, 1731–1755.
- Dolan, C.L. (2011). The role of leaf anatomy and morphology in determining ozone susceptibility in cut-leaf coneflower. Thesis M.S., Appalachian State University, North Carolina, United States.
- Dominy, P.J. and Heath, R.L. (1985). Inhibition of the K⁺-stimulated ATPase of the plasmalemma of Pinto bean leaves by ozone. *Plant Physiology*, 77, 43-45.
- Edwin, L.F., Fitzgerald, L.B. and Kent, O.B. (2005). Crop responses to ozone: uptake, modes of action, carbon assimilation and partitioning. *Plant, Cell and Environment*, 28, 997–1011.

- Eastburn, D., Sam, M.S., Degennaro., Delucia, E.S., Dermody, O. and Mcelrone, A.J. (2010). Elevated atmospheric carbon dioxide and ozone alter soybean diseases at SoyFACE. *Global Change Biology*, 16, 320–330.
- Ferdinand, J.A., Fredericksen, T.S., Kouterick, K.B. and Skelly, J.M. (2000). Leaf morphology and ozone sensitivity of two open pollinated genotypes of blackcherry (*Prunus serotina*) seedlings. *Environmental Pollution*, 108, 297-302.
- Ferh, W.R., Caviness, C.E., Burmood, D.T. and Pennington, J.S. (1971). Stage of development descriptions for soybeans, *Glycine max* (L.) Merrill. *Crop Science*, 11, 929-931.
- Gaastra, T. (1959). Photosynthesis of crop plants as influenced by light, carbon dioxide, temperature and stomata1 diffusion resistance. *Mededelingen van de Landbouwhogeschool de Wageningen. Newderland*, 13, 1-68.
- Goerg, M.S.G. (1996). Different Responses to ozone of tobacco, poplar, birch, and alder. *Plant Physiology*, 148, 207-214.
- Heagle, A.S., Body, D.E. and Heck, W.W. (1973). An open-top field chamber to assess the impact of air pollution on plants. *Journal of Environmental Quality*, 2, 365-368.
- Heagle, A.S., Lesser, V.M., Rawlings, J.O. and Heck, R.B. (1986). Response of soybeans to chronic doses of ozone applied as constant or proportional additions to ambient air. *Phytopathology*, 76, 51-56.
- Heagle, A.S. (1989). Ozone and crop yield. *Annual Review of Phytopathology*, 27, 397-423.
- Heck, W.W. and Miller, J.E. (1994). Air pollution: plant growth and productivity. *Encyclopedia of Agricultural Science*, 1, 27-39.
- Heinz, H.J. (2007). Indicators of ecological effects of air quality: ozone. *Center for Science, Economics and the Environment*, 3, 39-62.
- Jacobson, M.Z. (2002). *Atmospheric pollution: history, science and regulation*. New York: Cambridge University Press.

- Johansen, D.A. (1940). *Plant Microtechnique*. New York: McGraw Hill.
- Keen, N.T. and Taylor, O.C. (1974). Ozone Injury in Soybeans. *Plant Physiology*, 55, 731-733.
- Kenneth, W. and Cecil, F.W. (1981). *Air pollution: its origin and control*. New York: Harper and Row.
- Kobayashi, K.Z. and Okada, M.S. (1995). Effects of ozone on the light use of rice (*Oryza sativa* L) plants, agriculture. *Ecosystems and Environment*, 53, 1-12.
- Kondo, N. and Sugahara, K. (1978). Changes in transpiration rate of SO₂-resistant and sensitive plants with SO₂ fumigation and the participation of abscisic acid. *Plant and Cell Physiology*, 19, 365-373.
- Knudson, L.L., Tibbitts, T.W. and Edwards, G.E. (1977). Measurement of ozone injury by determination of leaf chlorophyll concentration. *Plant Physiology*, 60, 606-608.
- Lichtenthaler, H.K. and Wellburn, A.R. (1983). Determinations of total carotenoids and chlorophylls *a* and *b* of leaf extracts in different solvents. *Biochemical Society Transactions*, 11, 591-592.
- Madkour, S.A. and Laurence, J.A. (2002). Egyptian plant species as new ozone indicators. *Environmental Pollution*, 120, 339-353.
- McAinsh, M.R., Clayton, H., Mansfield, T.A. and Hetherington, A.M. (1996). Changes in stomatal behaviour and guard cell cytosolic free calcium in response to oxidative stress. *Plant Physiology*, 111, 1031-1042.
- Mccurdy, T.R. (1994). Concentration of ozone in the lower troposphere (ambient air), in tropospheric ozone. *Atmospheric Environment*, 29, 19-38.
- Mikkelsen, T.N. and Jorgensen, S.H.S. (1996). Acceleration of leaf senescence in *Fagus sylvatica* L. by low levels of tropospheric ozone demonstrated by leaf colour, chlorophyll fluorescence and chloroplast ultrastructure. *Trees*, 10, 145-156.
- Miller, J.E., Booker, F.L., Ficus, E.L., Heagle, A.S., Pursley, W.A., and Vozzo, S.F. (1994). Ultraviolet-B radiation and ozone effect on growth, yield and photosynthesis of soybean. *Journal of Environmental Quality*, 23, 83-91.

- Morgan, P.B., Mies, T.A., Bollero, G.A., Nelson, R.L. and Long, S.P. (2006). Season-long elevation of ozone concentration to projected 2050 levels under fully open-air conditions substantially decreases the growth and production of soybean. *New Phytologist*, 170, 333–343.
- Muhammad, Y.N. and Muhammad, I.Q. (1996). Global status of air pollution on overview, in plant response to air pollution. New York: John Wiley and Son Chichester.
- Nydick, K. (2010). Ozone bio-monitoring project: assessment of vegetation for signs of injury due to ozone. The Mountain Studies Institute: University of Colorado Boulder and Fort Lewis College.
- Olga, B., Eija, V. and Kurt, V. F. (2003). Antioxidants, oxidative damage and oxygen deprivation stress: a review. *Annals of Botany*, 91, 179-194.
- Oltmansa, S.J., Lefohn, A.S., Harris, J.M., Galbally, I., Scheel, H.E., Bodeker, G., et al. (2006). Long-term changes in tropospheric ozone. *Atmospheric Environment*, 40, 3156–3173.
- Paoletti, E. and Grulke, N.E. (2005). Does living in elevated CO₂ ameliorate tree response to ozone? A review on stomatal responses. *Environmental Pollution*, 137, 483-493.
- Paoletti, E., Contran, N., Bernasconi, P., Goerg, M.S.G. and Vollenweider, P. (2009). Structural and physiological responses to ozone in Manna ash (*Fraxinus ornus* L.) leaves of seedlings and mature trees under controlled and ambient conditions. *Science of the Total Environment*, 407, 1631-1643.
- Pell, E.J., Schlaghauser, C.D. and Arteca, R.N. (1997). Ozone-induced oxidative stress: mechanisms of action and reaction. *Physiology Plant*, 100, 264–273.
- Perkins, S. (2007). Stunting growth: ozone will trim plants' carbon-storing power. *Science News*, 172(4), 52.
- Pleijel, H., Skarby, L., Wallin, G. and Selden, G. (1991). Yield and grain quality of spring wheat (*Triticum aestivum* L., cv. Drabant) exposed to different concentration of ozone in open top chambers. *Environmental Pollution*, 69, 151-168.

- Pleijel, H., Danielsson, H., Ojanpera, K., De Temmerman, L., Hogg, P., Badiani, M., et al. (2004). Relationships between ozone exposure and yield loss in European wheat and potato a comparison of concentration and flux-based exposure indices. *Atmospheric Environment*, 38, 2259–2269.
- Plochl, M., Lyons, T., Ollerenshaw, J. and Barnes, J. (2000). Simulating ozone detoxification in the leaf apoplast through direct reaction with ascorbate. *Planta*, 210, 454-467.
- Ramaškevičienė, A., Juozaitė, R., Šliesaravičius, A., Venskutoniene, E. and Žilėnaite, L. (2008). Scientific works. The Lithuanian of horticulture and Lithuanian University of Agriculture, 27, 187-197.
- Ray, T.C. (1983). Effects of ozone or SO₂ on growth and yield of rice. California Air Resources Board Contract, 32, 235-243.
- Reiling, K. and Davison, A.W. (2006). Effects of ozone on stomatal conductance and photosynthesis in populations of *Plantago major* L. *New Phytologist*, 129, 587–594.
- Reilly, J., Paltsev, S., Felzer, B., Wang, X., Kicklighter, D., Melillo, J., et al. (2007). Global economic effects of changes in crops, pasture, and forests due to changing climate, carbon dioxide, and ozone. MIT Joint Program on the Science and Policy of Global Change, 149, 1-22.
- Richards, B. L., Middleton, J. T. and Hewitt, W. B. (1959). Ozone stippling of grape leaf. *California Agriculture*, 13, 19-59.
- Robinson, M.F., Heath, J. and Mansfield, T.A. (1998). Disturbances in stomatal behaviour caused by pollutants. *Journal of Experimental Botany*, 49, 461-469.
- Runeckles V.C. and Chevone B.I. (1992). Crop responses to ozone: In surface level ozone exposures and their effects on vegetation. USA: Michigan.
- Saitanis, C.J., Karandinos, A.N. and Karandinos, M.G. (2001). Effects of ozone on chlorophyll and quantum yield of tobacco (*Nicotiana tabacum* L.) varieties. *Chemosphere*, 42, 945-953.

- Saitanis, C. J. and Karandinos, M. G. (2002). Effects of ozone on tobacco (*Nicotiana tabacum* L.) Varieties. *Agronomy & Crop Science*, 188, 51-58.
- Salam, M. A. and Soja, G. (1995). Bush bean (*Phaseolus vulgaris* L.) leaf injury, photosynthesis and stomatal functions under elevated ozone levels. *Water, Air and Soil Pollution*, 85, 1533-1538.
- Sawada, H. and Kohno, Y. (2009). Differential ozone sensitivity of rice cultivars as indicated by visible injury and grain yield. *Plant Biology*, 11, 70-75.
- Tamaoki, M. (2008). The role of phytohormone signaling in ozone-induced cell death in plants. *Plant Signaling & Behavior*, 3, 166-174.
- Tascon, S.D.V. and Rodriguez, J.L.C. (2004). Impact of ozone on crops. *Production Practices and Quality Assessment of Food Crops*, 13(1), 189-208.
- Tausz, M., Grulke, N.E. and Wieser, G. (2007). Defense and avoidance of ozone under global change. *Environmental Pollution*, 147, 525-531.
- Vanloon, G.W. and Duffy, S.J. (2000). *Environmental Chemistry a global perspective*. New York: Oxford University Press.
- Vollenweider, P., Goerg, M.S.G. (2005). Erratum to "Diagnosis of abiotic and biotic stress factors using the visible symptoms in foliage". *Environmental Pollution*, 140, 562-571.
- Wahid, A., Maggs, R., Shamsi, S.R.A., Bell, J.N.B. and Ashmore, M.R. (1995). Effect of air pollution on rice yield in the Pakistan Punjab. *Environmental Pollution*, 88, 147-154.
- Wang, X. and Mauzerall, D. (2004). Characterizing distributions of surface ozone and its impact on grain production in China, Japan and Korea: 1990 and 2020, *Atmospheric Environment*, 38, 4383-4420.
- WHO. (1987). *Air quality guidelines for Europe*. Copenhagen, Denmark: WHO regional office for Europe.
- Xiuli, H., Jiang, M., Zhang, A. and Lu, J. (2005). Abscisic acid-induced apoplastic H₂O₂ accumulation up-regulates the activities of chloroplastic and cytosolic antioxidant enzymes in maize leaves. *Planta*, 223, 57-68.

Yoshida, S. (1981). *Fundamentals of rice crop sciences*. Manila, Philippines: International Rice Research Institute.

Zhang, L., Brook, J.R. and Vet, R. (2002). On ozone dry deposition-with emphasis on non-stomatal uptake and wet canopies. *Atmospheric Environment*, 36, 4787–4799.

Zouzoulasa, D., Koutroubasa, S.D., Vassilioua,G. and Vardavakisb,E. (2009). Effects of ozone fumigation on cotton (*Gossypium hirsutum* L.) morphology, anatomy, physiology, yield and qualitative characteristics of fibers. *Environmental and Experimental Botany*, 67, 293-303.

